

„Evropská komise není oprávněná nařídít uzavření jakékoliv jaderné elektrárny,“

uveldi v rozhovoru pro All for Power Jukka Laaksonen, bývalý generální ředitel finského Centra pro radiační a jadernou bezpečnost (STUK, finský národní regulátor v oblasti jaderné energetiky) a nový viceprezident společnosti Rusatom Overseas.

Jukka Laaksonen: Jukka Laaksonen zastával od roku 1997 funkci generálního ředitele finského Centra pro radiační a jadernou bezpečnost (STUK). V roce 1972 získal titul magistra technických věd Technologické university Helsinky. V roce 1974, po dvou letech v Centru technologických studií Finska, začal pracovat v STUK. V letech 1981-82 byl přizvaným expertem Komise pro jadernou regulaci USA (NRC) a v letech 1987-89 hlavním expertem Mezinárodní agentury pro atomovou energii (MAAE). Pan Laaksonen se od 70. let minulého století aktivně účastnil řady mezinárodních aktivit při zajišťování jaderné bezpečnosti a byl předsedou několika mezinárodních organizací, včetně Výboru pro řídicí činnost v jaderné oblasti Agentury pro jadernou energii při OECD (1998–2007), či skupiny Evropské komise pro koordinaci programu podpory EU zemí východní Evropy při vypracování legislativy pro regulaci jaderné energetiky (2001–2003). Rovněž vedl řadu misí MAAE pro zajištění jaderné bezpečnosti.

Pane viceprezidente, jsou podle vašeho názoru evropské jaderné elektrárny bezpečné?

Ano, ano. Ve všech zemích byly po události ve Fukušimě provedeny velmi rozsáhlé zátěžové testy a všechny zúčastněné země došly k závěru, že není nutné nic zásadního bezprostředně měnit a není třeba uzavírat žádnou ze stávajících jaderných elektráren. Na druhé straně ovšem posudky vypracované kolegy z jednotlivých národních jaderných dozorů přicházejí s řadou nových nápadů, jak dosáhnout toho, aby byla jaderná zařízení ještě bezpečnější.

Myslíte si, že je opravdu reálné a politicky možné, aby po závěrečné zprávě komise o stress testech (zátěžových testech) nebyla výzva k odstavení žádné jaderné elektrárny?

Musíme umět rozlišovat. Na konci dubna byly vydány technické zprávy, kterou vypracovávají jednotlivé národní regulační úřady a na základě těchto zpráv vypracuje Evropská komise svou závěrečnou zprávu, a to v červnu 2012. Komise nemůže navrhnout uzavření žádné elektrárny, ale očekávám, že komise navrhne nějaké nové závazné bezpečnostní požadavky, resp. zahájí proces stanovování nových předpisů a kritérií bezpečnosti jaderných elektráren. Chtěl bych dodat, že komise nebude tyto případné vyšší požadavky na bezpečnostní požadavky vypisovat sama, ale v koordinaci s národními orgány pro bezpečnost jaderných elektráren. Ty formulace budou myslím totožné.

Evropská komise tak vlastně jen shromažďuje myšlenky. Děje se tak z procesních důvodů. Jednotlivé členské státy totiž nemohou předstoupit před radu ministrů se svými technickými zprávami, proto komise z jednotlivých technických zpráv vypracuje souhrnnou závěrečnou zprávu a s tou potom na radě ministrů vystoupí.

Takže považujete za nemožné, že by obsahem souhrnné zprávy bylo např. toto: „Česká republika musí uzavřít svoji jadernou elektrárnu v Dukovanech“.

Ne, něco takového se nemůže stát, komise není oprávněna k tomu, aby činila taková rozhodnutí. Celý proces je z mého pohledu zaměřen na celkové zvýšení bezpečnosti evropských elektráren a ne proto, určovat konkrétní elektrárny, které by měly být zavřeny.

Na druhou stranu, jaderná elektrárna Dukovany bude žádat o prodloužení životnosti.

Ano, o tom se bude rozhodovat na vaší národní úrovni. Nevím zatím, kdo v Česku udělí licenci, buď to bude Státní úřad pro jadernou bezpečnost, nebo vláda. Ale tak či tak případné odstavení elektrárny z provozu je čistě na České republice.

Nedávno jste v Česku vystoupil s přednáškou na téma „Bezpečnost jaderných elektráren v Evropě rok po nehodě ve Fukušimě“. Jak se promítly

výsledky stress testu do finské legislativy nebo jak na to zareagovalo Finsko, finský regulátor.

Tento proces, čili ověřování bezpečnosti jaderných zařízení, u nás probíhal již před nehodou ve Fukušimě. My už jsme svoje jaderná zařízení podrobili zkouškám dřívě a diskuse se zúčastnili všechny evropské regulační orgány. Během společné schůzky byly upřesněny jejich požadavky. Abych to ještě vysvětlil... Jeden stát vydá svůj hodnotící posudek a tuto zprávu ostatní země podrobí kritice. A toto se dělo již před událostmi ve Fukušimě.

Výsledkem posledních finských stress testů je několik nových předpisů, kterými se budou muset řídit Ti, kteří budou chtít stavět nové elektrárny. Některé stávající opravíme tak, aby splňovaly i tyto nové požadavky.

Konkrétně?

V případě provozované jaderné elektrárny Loviisa nedojde k žádným změnám, jaderná elektrárna totiž splňuje i ty nové požadavky (mnoho úprav bylo provedeno již v 80. letech minulého století). Ale stávající bloky elektrárny Olkiluoto a nový blok č. 3, který se v této lokalitě staví, a i připravovaný č. 4, již budou podléhat rozšířeným předpisům.

Takže v případě Loviisa je to stejný proces jako v Dukovanech v České republice, kde taktéž proběhly rozsáhlé modernizace?

Nejsem si jistý, jestli bylo v Dukovanech provedeno tolik podobných úprav jako v Loviise 1 a v Loviise 2, nemám potřebné informace a nemohu tudíž relevantně odpovědět.

Ted' mě napadlo, probíhají zátěžové testy i mimo Evropskou unii například v Americe?

Ano, všechny země provádějí své vlastní testy. Vím o Spojených státech, Japonsku, Koreji, Indii, Číně a Rusku samozřejmě. Tyto země provádí podobné testy, ale neznám jejich obsah a výsledky.

Trochu jiná otázka, aby se téma posunulo někam jinam, považujete odchod Němců od jádra za definitivní?

Spatřuji velice malou šanci, že by Němci změnilí svoji pozici v následujících deseti letech. Vše bude záležet na tom, jak úspěšní budou při zavádění této velké změny do svého systému výroby elektřiny. Neznamená to jen mít nové zdroje elektřiny, například větrné elektrárny, ale oni musí změnit celkovou strukturu zásobování elektřinou v celé zemi a nejen to. Spolu se změnou způsobu výroby elektrické energie budou muset změnit i svůj průmysl. Jde o tak zásadní změnu, že bude zajímavé sledovat, jak se s tím vypořádají.

Němci jen loni z Francie dovezli elektřinu za 8 miliard korun.

Je to opravdu dobrá příležitost pro všechny státy, které mohou elektřinu vyvážet, kdo jí má přebytek. Jsem si jistý, že se vždycky najdou oblasti, odkud ji Němci budou chtít kupovat.

Dovolte mi poněkud choulostivější otázku. Stává se běžně, aby šéf jaderného dozoru přijal nabídku dodavatelské firmy.

Myslím si, že je to docela neobvyklé. Nikdy předtím jsem neslyšel o žádném takovém případě. Možná však ještě nikdo předtím takovou možnost nikomu nenavrhl.

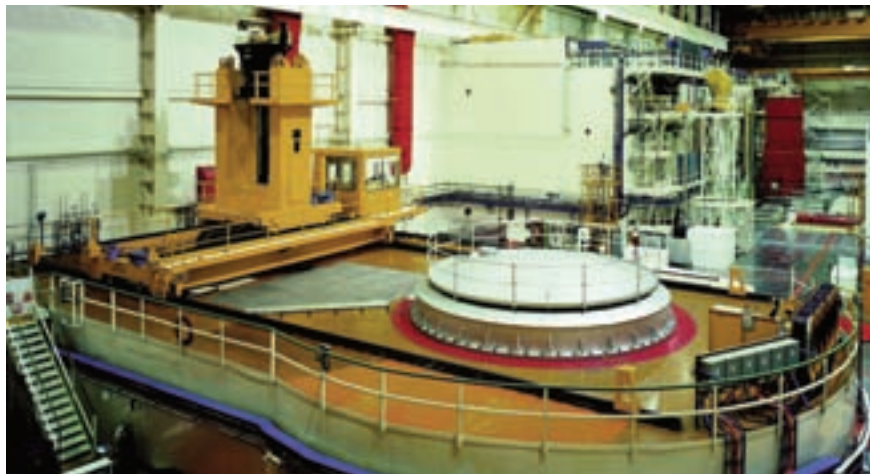
Pro mě osobně je důležité, že nyní pracuji pro společnost, která v současnosti nevyvíjí žádnou obchodní činnost ani aktivity ve směru jaderné energetiky v mojí mateřské zemi, ve Finsku. Kdyby mi obdobnou nabídku předložila v této fázi společnost Areva, samozřejmě bych ji odmítl.

Předpokládám, že jste uděloval licenci francouzskému EPR společnosti Areva, jste například v této záležitosti vázán mlčenlivostí?

Ano. Ve Finsku uděluje licence vláda. Organizace, kde jsem pracoval, pouze vypracuje posudek o bezpečnosti a poskytne doporučení o tom, jestli je závod dostatečně bezpečný, aby mohl být provozován. Tedy ano, podepsal jsem vyjádření, že reaktor je dostatečně bezpečný, ale licenci udělila vláda.

Dočetl jsem se, že na žádost generálního ředitele MAEE zůstanete místopředsedou této skupiny i nadále?

Dohodl jsem se se zástupci Rosatomu, že mohu pokračovat v tomto mezinárodním orgánu, že v tom nevidím problém.

Snímek z reaktorové haly jaderné elektrárny Dukovany s technologií VVER - ilustrační foto

Dispečink jaderné elektrárny Dukovany - ilustrační foto

V této nové situaci, kdy budete pracovat pro ruskou společnost, budete mít na starosti technické aspekty projektu a jejich soulad s mezinárodními a národními bezpečnostními kritérii, tedy v případě temelinského tendru budete komunikovat přímo s Danou Drábovou. Bude ona vašim protějškem?

Ano, jsem si jistý, že o tom budu jednat s ní. Znáám Danu Drábovou dobře, je to moje dobrá známá. Rozhodně o tom spolu budeme jednat, ona je navíc také členkou této mezinárodní rady pro jadernou bezpečnost.

Ještě bych se možná vrátil zpátky do Finska a zeptal bych se na toto. Když finský parlament nebo vláda udělila licenci například pro Olkiluoto 4, tak mezi dodavatelské firmy nebyly vpuštěny žádné ruské firmy. Měl to být signál finské vládní strategie, nezahrnout ruské společnosti...

Neviděl bych za tím nic jiného než fakt, že naši investoři chtějí kupovat tak velké elektrárny, jak jen je nyní možné. Rusko prostě nemohlo nabídnout elektrárnu s výkonem 1 600 MW nebo 1 700 MW. Finy v současné době elektrárny o výkonu nižším nezajímají. Chtěl bych ještě dodat, že existoval projekt Loviisa 3 a ten nebyl schválen. Tohoto

projektu se účastnilo i Rusko, protože elektrárnská společnost měla v oblíbené ruskou technologii, takže ruský dodavatel byl jednou z možností a nikdo proti tomu neprotestoval. Ale vláda se potom rozhodovala mezi Loviisou 3 a jinými projekty.

Rozumím tomu dobře, je možné, že Loviisa v budoucnu dostane licenci?

Ano, ale musí podat novou žádost a znovu projít procesem schvalování, což již nelze provést v tomto parlamentním období. Takže to bude trvat ještě alespoň další tři roky, než budou moci začít s celým tímto procesem znovu.

**Ing. Norbert Tuša,
Ing. Stanislav Cieslar
AF Power agency, a.s.**

Pozn. redakce. Jak jsme v rámci rozhovoru zjistili, oblíbeným sportem Jukky Laaksonena je samozřejmě lední hokej. Nikoliv však protože, že by jej snad sám hrál, ale díky tomu, že jeho dcera je kapitánkou národního hokejového družstva Finska. Hrdý otec věří, že se mu podaří přijet na hokejový turnaj v rámci olympijských her v Soči 2014.